

Prawa pacjenta w Polsce a prawa pacjenta w Norwegii – porównanie

Ewa Visan, Fundacja MY Pacjenci

Kto to jest pacjent?

- Pacjent to każdy, kto już korzysta ze świadczeń zdrowotnych lub zwraca się o ich udzielenie, niezależnie od tego czy jest chory, czy zdrowy.

Akty prawne regulujące prawa pacjenta w Polsce

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r
- Prawa pacjenta oraz zasady funkcjonowania Rzecznika Praw Pacjenta wynikają z **ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta**
- Europejska Karta Praw Pacjenta

Prawa pacjenta wynikające z ustawy o prawach pacjenta

Prawa pacjenta w Polsce

- 1. Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych**
- 2. Prawo do opinii innego lekarza, pielęgniarki, położnej lub zwołania konsylium lekarskiego**
- 3. Prawo do informacji**
- 4. Prawo do tajemnicy informacji związanych z pacjentem**
- 5. Pacjent ma prawo do wyrażenia zgody albo odmowy na udzielenie świadczeń zdrowotnych**

Kto ma prawo do bezpłatnych świadczeń opieki zdrowotnej w Polsce?

- osoby ubezpieczone
- osoby nieubezpieczone, które spełniają kryteria dochodowe do otrzymania świadczeń z pomocy społecznej
- osoby, które nie ukończyły 18. roku życia
- kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu

Pacjent może zażądać zasięgnięcia opinii drugiego lekarza.

Do jakich informacji pacjent ma prawo?

Obowiązkiem lekarza jest udzielenie pacjentowi pełnej i wyczerpującej informacji na temat jego stanu zdrowia i leczenia.

Pacjent ma prawo :

- ✓ do wyczerpujących informacji o przewidywanych następstwach dla jego zdrowia i życia, w przypadku podjęcia albo niepodjęcia określonych czynności medycznych.
- ✓ do informacji o skuteczności i przydatności leczenia lub ich braku.
- ✓ przedstawić lekarzowi swoje zdanie odnośnie diagnozy, stosowanej terapii, rozpoznania i wszystkich pozostałych udzielonych mu informacji.

Ponadto:

- Pacjent ma prawo do informacji o swoich prawach. Informacja taka powinna być umieszczona w miejscu ogólnodostępnym,

Pacjent ma prawo do zachowania tajemnicy lekarskiej

Pacjent ma prawo do wyrażenia zgody albo odmowy na udzielenie świadczeń zdrowotnych

Pacjent musi wyrazić zgodę

- na pobyt w szpitalu
- na zabieg operacyjny
- na metody leczenia i diagnostykę stwarzające podwyższone ryzyko
- na wszystkie inne badania i świadczenia medyczne

Prawa pacjentów cd

7. Prawo dostępu do dokumentacji medycznej
8. Prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza
9. Prawo do poszanowania intymności i godności
10. Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego
11. Prawo do opieki duszpasterskiej
12. Prawo do umierania w spokoju i godności
13. Prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie
14. Prawo pacjenta do dochodzenia swoich praw

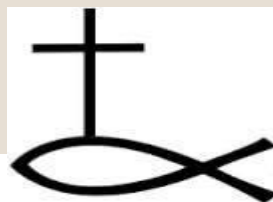
Pacjent ma prawo do zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii albo orzeczenia lekarza

Pacjent ma prawo do poszanowania życia osobistego i rodzinnego

Pacjent ma prawo
do opieki
duszpasterskiej
zgodnie z
wyznaną przez
siebie religią.

Prawo pacjenta do dochodzenia swoich praw

Skargi do Rzecznika Praw Pacjenta

The screenshot shows the website of the Patient Rights Ombudsman (Rzecznik Praw Pacjenta). The browser address bar shows the URL <http://www.bpp.gov.pl/index.php?Id=kontakt>. The website header features the Polish coat of arms and the text "Rzecznik Praw Pacjenta" with the "SŁUŻBA CYWILNA" logo. Below the header is a navigation bar with the text "bezpłatna infolinia" and the phone number "800 190 590", along with menu items: "Główna", "Akty Prawne", "Wystąpienia", "Praca", "Media", and "Kontakt". A central banner displays "RZECZNIK PRAW PACJENTA" and "800 190 590" with the website URL www.bpp.gov.pl and the note "BEZPŁATNA OGÓLNOPOLSKA INFOLINIA CZYNNĄ PN.-PT. 9:00-21:00". The main content area includes a "Menu" with links to "Strona główna", "Rzecznik", "O Biurze", "Wystąpienia Rzecznika", "Korupcja", "Praca", "Komunikaty", "Sprawozdania Roczne", and "Przebiegi publiczne"; a "KONTAKT" section with contact information for the national free helpline (800-190-590) and the office (9:00-21:00, Monday-Friday); and two promotional boxes: "Wakacyjny Poradnik Pacjenta" and "Sprawy zbadane na miejscu przez Rzecznika".

Prawo pacjenta do dochodzenia swoich praw

Skargi do oddziału wojewódzkiego NFZ

The screenshot shows the website of the National Health Fund (NFZ) in Poland. The browser address bar displays 'nfz.gov.pl'. The page features a search bar with the text 'Szukaj:' and a 'zaawansowane' (advanced) search option. The main header includes the NFZ logo and the text 'Narodowy Fundusz Zdrowia'. A left sidebar contains navigation links under 'Na skróty' (shortcuts) and 'W serwisie' (in the service). The central banner features the 'ZIP' logo (Zintegrowany Informator Pacjenta) and the slogan 'Wszystko o Twoim leczeniu' (Everything about your treatment). A right sidebar provides contact information, including the address 'ul. Grójcka 195, 02-390 Warszawa', phone numbers, and email addresses. The bottom of the page shows a 'BIP - info' link and a zoom level of 100%.

KTO JEST ZOBOWIĄZANY DO POSZANOWANIA I PRZESTRZEGANIA PRAW PACJENTA?

1. **Osoby wykonujące zawód medyczny:** lekarze, pielęgniarki, położne, diagnosty, fizjoterapeuci, ratownicy medyczni i inni profesjonaliści opieki zdrowotnej.
2. **Podmioty wykonujące działalność leczniczą,** takie jak: szpitale, przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, zakłady opiekuńczo-lecznicze, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, laboratoria diagnostyczne, jednostki badawczo-rozwojowe, praktyki lekarskie, pielęgniarstwo i położnictwo.
3. **Podmioty opieki zdrowotnej,** takie jak: organy władzy publicznej właściwe w zakresie ochrony zdrowia (w szczególności: Minister Zdrowia, wojewoda, jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli: gmina, powiat, województwo), Narodowy Fundusz Zdrowia, samorządy zawodów medycznych, producenci leków, produktów leczniczych, wyrobów medycznych oraz apteki.

Prawa pacjentów w Norwegii

Prawa pacjenta w Norwegii

Rozwój praw pacjenta nastąpił w latach 70 i 80 ubiegłego stulecia; istotny wpływ miały na to dwa czynniki;

- po pierwsze Norwegia stała się istotnie bogatsza (odkrycie złóż),
- po drugie nastąpił wzrost wysoce wykwalifikowanej liczby pracowników służby zdrowia [Ryuning, 2011].

Opieka medyczna w Norwegii stoi na jednym z najwyższych poziomów w Europie. Bywa jednak kosztowna, ponieważ wkład własny pacjenta (egenandel) wymagany jest tam niemal we wszystkich świadczeniach zdrowotnych

System opieki zdrowotnej w Norwegii

1. System publicznej opieki zdrowotnej podlega Ministerstwu Zdrowia i Spraw Społecznych.
  2. Opieka medyczna w Norwegii jest częściowo płatna.
  3. Wykonywanie usług lekarskich zostało podzielone na dwa szczeble:
lokalne (gminne) i regionalne (wojewódzkie).
- **Gminy** zapewniają takie świadczenia zdrowotne, jak: kontakt z lekarzami rodzinnymi, pomoc lekarską w nagłych wypadkach, opiekę fizjoterapeutyczną, przychodnie matki i dziecka, pielęgniarki szkolne, opiekę nad chorym w domu, opiekę położniczą, domy opieki i ośrodki opieki całodobowej.
  - **Na poziomie regionalnym województwa** zajmują się specjalistyczną opieką lekarską, szpitalami oraz opieką stomatologiczną.
  - Obok placówek publicznych funkcjonuje kilka autoryzowanych szpitali prywatnych oraz prywatne praktyki lekarskie.

Ubezpieczenia społeczne w Norwegii

- Norweski system ubezpieczeń społecznych obejmuje wszystkich pacjentów legalnie mieszkających w Norwegii, w tym imigrantów, uchodźców i azylantów.
- Tak jak w Polsce, składki na ubezpieczenie zdrowotne potrącane są automatycznie z pensji pracownika w wysokości 7,8% wynagrodzenia brutto wraz z podatkiem.

Wymagany wkład własny

Wkład własny (współpłacenie) to zabezpieczenie systemu opieki medycznej przed nadużyciami. Każdy członek systemu ubezpieczeń społecznych jest zobowiązany do płacenia pewnej części kosztów leczenia. Zryczałtowane opłaty obowiązują m.in. za:

- ✓ wizytę u lekarza rodzinnego: 130 NOK; (ok. 65zł)
- ✓ poradę specjalisty na podstawie skierowania: 280 NOK, bez skierowania: 450 NOK;
- ✓ wizytę lekarza w domu: 180 NOK w ciągu dnia, 220 NOK za wizytę w nocy
- ✓ wizytę u stomatologa: płatna w 100%;
- ✓ leki na tzw. „białą receptę”: płatne w 100%;
- ✓ leki na tzw. „niebieską receptę” (ch. przewlekłe): 36% ceny (do limitu 510 NOK).

Po przekroczeniu określonej kwoty w ciągu roku (jej wysokość co roku ustala parlament norweski, ostatnio wynosiła ona 1660 NOK, czyli ok. 830 zł) można ubiegać się o przyznanie karty bezpłatnego leczenia.

Karta ta umożliwia bezpłatne leczenie do końca roku kalendarzowego.

Ulgi dla wybranych grup społecznych

Niektórym grupom społecznym w Norwegii przysługują ulgi, całkowicie lub częściowo zwalniające je z obowiązku płacenia wkładu własnego

- **dzieciom do lat 12** przysługuje bezpłatne leczenie w przypadku porad lekarskich i niektórych leków;
- **dzieciom do lat 18** przysługuje bezpłatne leczenie stomatologiczne w publicznych ośrodkach stomatologicznych oraz bezpłatna psychoterapia;
- **osobom upośledzonym** oraz osobom, które przebywały w domu opieki lub korzystały z opieki domowej przez co najmniej 3 miesiące z rzędu przysługuje bezpłatne leczenie stomatologiczne;
- **młodzieży w wieku 19-20 lat** przysługują bezpłatnie niektóre zabiegi stomatologiczne;
- w niektórych przypadkach osobom powyżej 20 roku życia może przysługiwać zapomoga na leczenie stomatologiczne;
- **kobietom w ciąży przysługują bezpłatne świadczenia**, związane z ciążą i porodem.

Reforma prawa w Norwegii

- Prawo dot. praw pacjenta the Patients' Rights Act z 1999
- Prawo dot. personelu medycznego
- Prawo dot. specjalistycznej opieki zdrowotnej
- Prawo dot. ochrony zdrowia psychicznego

Organy nadzoru– Norweska Rada Zdrowia

- Centralny organ nadzorczy ulokowany przy Ministerstwie Zdrowia, niemniej jednak w pełni od niego niezależny;
- W jego skład wchodzi ok. 80 pracowników, z czego połowę z nich stanowią pracownicy służby zdrowia;
  - Ma prawo do unieważnienia każdej decyzji, które w jego opinii są niezgodne z prawem.

Instytucja odzkodowań dla pacjentów:

- Przysługuje wszystkim pacjentom;
- Odszkodowanie może być przyznane od wszelkich usług zdrowotnych (niezależnie od tego czy były one udzielane w ramach praktyki prywatnej, czy tej publicznej);
- Ma na celu ustalenie czy placówka/osoba dopuściła się zaniedbań powodujących cierpienie pacjenta;
- Aby uzyskać odszkodowanie konieczne jest dowiedzenie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy lecheniem i/lub diagnozą a doznaną szkodą [Mackenney, 2004].

Cele ustawy dotyczącej praw pacjentów

- The Act of 2 July 1999 No. 63 relating to Patients' Rights (the Patients' Rights Act)
- Celem tej ustawy jest, aby zapewnienie wszystkim obywatelom jednakowego dostępu do dobrej jakości opieki zdrowotnej poprzez przyznanie praw pacjentom w ich relacji ze służbą zdrowia.
- Przepisy ustawy stosuje się do promowania relacji zaufania między pacjentem a służbą zdrowia i poszanowaniem dla życia, integralności i godności ludzkiej każdego pacjenta.

Ustawa o prawach pacjenta

- I. Prawo do opieki zdrowotnej i transportu
- II. Prawo do partycypacji i informacji
- III. Zgoda na opiekę zdrowotną
- IV. Prawo dostępu do dokumentacji medycznej
- V. Szczególne prawa dzieci
- VI. Reklamacje
- VII. Rzecznik Praw Pacjenta

I. Prawo do opieki zdrowotnej i transportu

- **Prawo do niezbędnej opieki zdrowotnej**
- **Prawo do oceny i diagnozy**
Pacjent, który jest skierowany do szpitala lub poradni specjalistycznej, ma prawo do oceny jego stanu zdrowia w ciągu 30 dni roboczych od dnia otrzymania skierowania
- **Prawo do ponownej diagnozy i oceny**
- **Prawo wyboru szpitala**
Pacjent ma prawo wyboru szpitala. Pacjent nie może wybrać poziomu leczenia.
- **Prawo do indywidualnego planu leczenia**
Każdy pacjent, który wymaga długoterminowych, skoordynowanych usług zdrowotnych ma prawo do indywidualnego planu sporządzonego zgodnie z przepisami ustawy
- **Prawo do transportu w zakresie leczenia**

II. Prawo do partycypacji i informacji

- **Prawo pacjenta do partycypacji**
Pacjent ma prawo do brania udziału w realizacji jego opieki zdrowotnej. Obejmuje to prawo pacjenta do udziału w wyborze pomiędzy dostępnymi metodami badania i leczenia.
- **Prawo pacjenta do informacji**
Pacjent ma prawo otrzymać informacje, które są niezbędne, aby uzyskać wgląd w jego stan zdrowia oraz zakres opieki zdrowotnej, powinien być poinformowany o możliwych zagrożeniach i skutkach ubocznych.
- **Informacje dla krewnych lub rodziny pacjenta**
Jeśli pacjent wyrażają na to zgodę lub okoliczności to uzasadniają, najbliższa rodzina pacjenta otrzymują informacje dotyczące stanu zdrowia pacjenta
- **Forma przekazywania informacji**
Informacje powinny być dostosowane do indywidualnego odbiorcy, takie jak wiek, dojrzałość, doświadczenie i tło kulturowe i językowe. Informacje te powinny być przekazywane w taktowny sposób. O ile to możliwe, pracownicy służby zdrowia powinni się upewnić, że pacjent zrozumiał treść i znaczenie informacji.

III. Zgoda na opiekę zdrowotną

Ogólna zasada dotycząca wyrażenia zgody

Opieka zdrowotna może być świadczona wyłącznie za zgodą pacjenta, chyba że, istnieje, czy istnieją inne ważne podstawy prawne do świadczenia opieki zdrowotnej bez zgody.

Żeby zgoda była ważną, pacjent musi otrzymać niezbędne informacje dotyczące jego stanu zdrowia i zakresu opieki zdrowotnej.

Pacjent może wycofać swoją zgodę. Jeśli pacjent cofa zgodę świadczeniodawca przekazuje niezbędne informacje dotyczące konsekwencji nie zapewnienia opieki zdrowotnej.

Prawo pacjenta do odmowy opieki zdrowotnej w sytuacjach szczególnych:

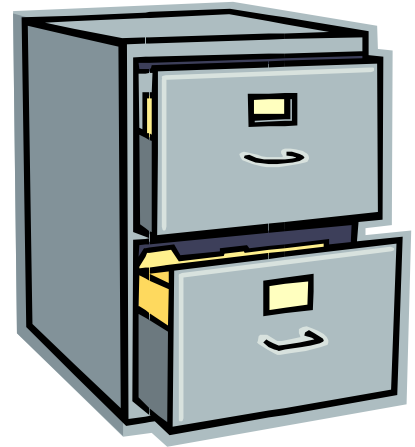
Pacjent jest uprawniony, ze względu na poważne przekonanie, odmówić transfuzji krwi i odmówić przerwania trwającego strajku głodowego.

Umierający pacjent jest uprawniony do sprzeciwu wobec leczenia przedłużającego życie.

IV. Prawo dostępu do dokumentacji medycznej

Prawo dostępu do dokumentacji medycznej

- Pacjent ma prawo do dostępu do swoich danych **medycznych** z załącznikami, a na specjalne życzenie ma prawo do kopii.
- Na życzenie pacjent jest uprawniony do krótkiego i prostego wyjaśnienia terminów medycznych
- **Poprawianie lub usuwanie danych z dokumentacji medycznej.** Pacjent lub osoba, której dotyczy informacja może żądać aby informacje zawarte w dokumentacji medycznej zostały zmienione lub usunięte zgodnie z przepisami

V. Szczególne prawa dzieci

- **Prawo dzieci do kontroli stanu zdrowia**
Dzieci mają prawo do niezbędnej opieki zdrowotnej, oraz kontroli zdrowia w miejscowości, w której mieszka dziecko
- **Prawo dzieci do obecności rodziców podczas pobytu w placówce ochrony zdrowia**
Dzieciom mają prawo towarzyszyć co najmniej jedno z rodziców w czasie całego pobytu w placówce opieki zdrowotnej.
- **Prawo dzieci do aktywności podczas pobytu w zakładzie opieki zdrowotnej**
Dzieci mają prawo być aktywne i stymulowane podczas ich pobytu w placówce ochrony zdrowia
- **Prawa dziecka do nauki podczas pobytu w zakładzie opieki zdrowotnej**

VI. Skargi i reklamacje

Wniosek o realizację praw pacjenta

Pacjent lub przedstawiciel pacjenta, który jest zdania, że przepisy dot. praw pacjentów zostały naruszone, może złożyć wniosek do świadczeniodawcy, żeby jego prawo zostało spełnione.

Kolejna skarga może być złożona do starostwa Norweskiej Rady Zdrowia.

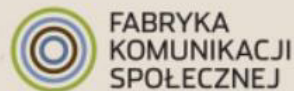
VII. Rzecznik praw pacjenta

- Rząd centralny zapewnia, że w każdym powiecie jest Rzecznik Praw Pacjenta.
- Rzecznik Praw Pacjenta wykonuje swoje funkcje niezależnie i autonomicznie.
- Każda osoba może skontaktować się z Rzecznikiem pacjenta i poprosić o rozpatrzenie sprawy. Osoba, która kontaktuje się Rzecznikiem Pacjenta ma prawo być anonimowa.

- Rozpatrzenie wniosków ; Rzecznik sam podejmuje decyzję, czy wniosek daje wystarczające podstawy do podjęcia sprawy się do rozpatrzenia.

- Pacjenta Rzecznik Praw Obywatelskich, w rozsądnym zakresie, musi dać odpowiedź każdemu, kto prosi o informacje, porady i wskazówki w sprawach, które leżą w sferze odpowiedzialność Rzecznika

Podsumowanie

PACJENCI

decydują

Dziękuję za uwagę!